

Desembre(ALDC, III, 634. *Desembre*)

Desembre prové del llat. DECĒMBER, -BRIS, der. de DECEM ‘deu’, perquè era el desè mes en l’antic calendari romà; la -C- intervocàlica llatina, que després de sonoritzar-se, va desaparèixer (per ex., PLACERE > *pla[z]er* > *plaer*, VICĪNU > *ve[z]í* > *veí*; cat. ant. *deembre*), en el cas de *decembre* es va mantenir sonora (com en el dial. *vesí*) o sorda, en ross., per contacte amb l’oc., o per adaptació del cast. *diciembre* en punts sobretot valencians; el castellà, amb diftongació de la Ē tònica, ocupa la faixa lateral ponentina per influència de l’escolarització i/o de la llengua utilitzada en aquestes diòcesis (veg. mapa 273) i coneix les variants *di[s]iembre*, per l’adaptació [θ] > [s], *di[z]iembre*, per la sonorització [s] > [z] potser afavorida per la forma genuïna *de[z]embre*, *di[ʒ]iembre* 115, per palatalització de la [z]; *di[s]embre*

162, 170, 188, *di[z]embre*, per tancament de la *e* inicial o encreuament amb el mot cast. i que conviu amb *diciembre* a 154. *Mes d’advent* 99 conté un segon lexema que designava les quatre setmanes que precedeixen la diada de Nadal i que és pres del llat. eclesiàstic ADVENTUS ‘arribada, vinguda’, amb referència al naixement de Crist (cf. eusq. *abenda* ‘desembre’).

L’alg. *nadal* 85 (pron. [nar'al]) és préstec del sard *nadale* que, en els dialectes septentrionals de l’illa, a més de ‘Nadal’, significa ‘desembre’ per un procés metonímic (part pel tot) (cf. alg. *santandria*).

Desembre és l’únic mot normatiu.

